

Torek, šetrtek in sobota
izhajajo in velja v Mari-
boru brez pošiljanja na
dom za vsako leto 8 gl. — k.
za pol leta . . . 4 . . . —
za četrt leta . . . 2 . . . 20 . . .

Po pošti:
za vsako leto 10 gl. — k.
za pol leta . . . 5 . . . —
za četrt leta . . . 2 . . . 60 . . .

Vredništvo in opravnice
je na stolnem tisku (Dom-
plate) hiš. št. 179.

SLOVENSKI NAROD

Oznaniła:
za navadno dvostrano
vrsto se plačuje
6 kr., če se natisne 1 krat,
5 kr. če se tiska 2 krat,
4 kr. če se tiska 3 krat
veče pismenke se plaču-
jejo po prostoru.

Za vsak tisk je plačat
kolek (štempelj) za 30 k.
Kopirski se ne vračajo
kopirski naj se blagovajno
frankujejo.

Št. 148.

V Mariboru 18. decembra 1869.

Tečaj II.

Vseslovanstvo

je tista stena, na katero se Slovenci moralno naslanjamo in branimo proti svojim sovražnikom. Ko bi mi Slovenci sami bili, bil bi ves naš narodni boj zastoj, brez vsega upanja. Narodna smrt bi imeli kot gotovo stvar pred seboj in vsak rodoljub bi želel, da umremo brž. Kazano je bilo v prvih številkah našega lista da so pred nekoliko leti imeli Flamanci čisto našem enak naroden boj. Današnji dan so omagali, propadajo, topé se v morji francozovanja. Zakaj? Samo ker niso imeli sorodnih bratov, na katere bi se bili opirali, kteri bi jim roko podali. Mi jih imamo, zato nas za prihodnost ni strah.

V zadnjem listu smo prinesli novico, ka je naš cesar izrekel carju Aleksandru svoje simpatije do Rusije. To nas je veselilo tembolj, ker tem laglje tudi mi kot narod vedno povdarjamo svoje simpatije za ruski narod, kot edini slovanski narod, ki ni sluga tujih narodov, ki je glavni stebler slovanske svobode ne prihodnosti. Saj smo bili Slovane do zdaj pred seboj strašno smešni. Tajiti svojega sorodstva nismo mogli, niti ne slovanske vzajemnosti. Ali demoralizirani v servilizmu smo že tako bili, da smo vedno in vedno nalegali se, da vsa slovanska vzajemnost tiči samo in edino v filologiji. Posebno med nami Slovenci je bila politika vselej boječa, zmerom smo na kolena padali, roke vzdigovali in če smo pravico hoteli, nismo jo kot možje ponosno zahtevali, nismo tolikanj povdarjali narodno čast in razjalsko človečnost; — ne, prosili smo vsako vlado, in dokazovali, da je to, kar prosimo prav za prav le za ono dobro, kteri nam — nič dali niso. Da v servilizmu smo tako daleč šli, da smo nemškim mogotcem deklamirali: „hrab se omaja in hrast“ jaz, slovanski narod, vam bom pa zvest in se ne bom genil iz zvestobe, če me boste prav suvali in teptali, kakor se zaradi zvestobe slovec pes suje; ne bom nič drugega storil, kakor civill, če boste dovolili — prej se bo „hrab omajal in hrast.“

Lojalnost in udanost sti že mnogo oholjeni čednosti, torej se bode nam odpustilo nju slavljenje. Tako daleč tirati lojalnost, da bi bili bolj vladarski ko vladar sam, je smešno. Ljudstvo se mora čutiti, sicer svobode vredno ni. Če pa naš ustavni vladar sam Rusiji izreka svoje simpatije, vrzimo plašč — gramatikalni plašč panslavizma proč, in kličemo vsem bratom Slovanom, naj žive zunaj ali znotraj Avstrije vesel in odkriti hurá! nasproti. Kajti vseslovanstvu se homo imeli zahvaliti, ako v Avstriji zmagamo Slovanje, in se tu popolnoma domá in gospodarji v domači hiši čutimo. In vseslovanstvu se bomo imeli zahvaliti, ako se izvijemo železni roki „pruskega poklica“, ki bi utegnil in ki želi Avstrijo pogoltniti.

Bolj kakor kedaj je zdaj zopet na vrsti panslavizem. Francosko-ruska zveza, prusko-ruski, in avstrijsko-ruski kompliment velikim Germanom ne dadó spati. Nemštvo se prevzetno vzdiga; pod vodstvom c. k. nemških profesorjev dunajske univerze, v središču države, nemška mladina obhaja komerze, kjer se toastira na zedinjeno Nemčijo, rekoč: „durch einheit zur freiheit!“

Bode-li slovanska mladina, bodemo-li mi samo le literarno vzajemni in edini? Dolžnost vsacega rodoljuba je, da širi misel slovanstva pa tudi slovanstva.

Panslavizem, kakoršnega ima nemški doktrinar in nemški filister po nekem instinktu za hudiča, pred kterim se trikrat prekriža: tak panslavizem je pač nemogoč in je pač le pajčevina v slovanožrnih črepinjah. Mi si vseslovanstvo mislimo kulturno, svobodo prinašajoče. In takega se nam ni strašiti in ne sramovati. Svobodno govore vsi narodi, navadimo se še mi najprvo svobodno misliti in ravnati se potem tako.

Na te misli nas ni spravila le novica, da je cesar izrekel svoje simpatije do Rusije temuč še bolj spis Rusa Fadejeva, kterega omenja naš praški dopisnik v predzadnji številki našega lista. Česki narodni časopisi so prinašali obširne izpiske iz obširnega spisa, nam tega prostora ne dovoli, kakor tudi morda ne „svobodna“ tiskovna postava. Omenjeno bode le, da Fadejev dokazuje, ka prihodnost evropska more biti le federativno pa ozko zedinjenih Slovanov, ako le-ti samí ne zaidejo v zanjke onih, ki želé slovanstvu grob in za izgovor rabijo neko kulturo.

To se ve, da bode praktični nasledki vidni morali biti tačas, kader Kaiserfeldje otresejo „svinčene podplate“, ali kader se (po njegovi zadnji besedi) role nezadovoljnih zamené in oni nikakor ne bodo tako servilno lojalni, kakor smo mi vselej bili. Da je to mogoče, kdo bi to tajil? Naj nas ruski vladni kompliment Prusiji ne motijo. Državi sti prijateljci dokler se rabite, in dokler so vlade vsegamogočne. Ne bo dolgo in Prusija bo strašovitá sovražnica Slovanom.

Dopisi.

Iz Ljubljane, 15. dec. [Izv. Dop.] Res zlate čase je imela birokracija na Slovenskem, ko se je naš meščan vsega in celega prepustil njenim mogočnim aparatom, ko naš kmet še ni smel vedeti drugega, nego koliko ima plačati na davku, koliko je zaslužil ta ali oni advokat, če ga je žel

vprašat za kaksvét. A denes, kako se je vse to spremenilo! kdo še kaj upa birokraciji, kdo se jej še uklanja!? Nekdaj naj mogočnejši ljublj. advokat Turnšek je naredil s svojo uradno krido in pripetila bi se bila taka že tudi marsikomu naših konstitucionalnih, ko bi ne znali bolj obračati plašča po vetru. Med tem ko zagovarjajo naši tako znani narodni voditelji pri konečnih obravnava h svoje kliente v nemškem, zatožencu in pričam neumljivem jeziku, jeli so zagovarjati po slovanski ravno konstitucionalci; — tisti ljudje toraj, ki bi kmalu izpljuvali pljuča, če slišijo govoriti slovanski. Tudi tim velja toraj: „Ta, ta je prva!“ V prvo vrsto tacih spada doktor Rudolf, prvi prijatelj Keesbacherjev, ki mu je naklonil službo pri zavarovalnem društvu „Hasa“, o koji je „Slov. Narod“ že omenjal.

Drž. poslanci nas so zopet enkrat zapustili. Luka Svetec, največi narodni „verfassungstreuer“, šel je cel teden prej, nego drugi, čuje se, da ima z očetom Beustom imenitno pogovore. S svojim volilcem ni imel prav nobenih! — „Tagbl.“ je pred kratkim časom javil, da je gasilno društvo ustanovljeno; čudno se nam pa je zdelo, da pri zadnjem požaru na Poljanah nismo vidili nobenega „feuermana.“ Pod sedanjim magistratom bo menda dobilo gasilstvo posebno čudno lice, kajti čuvaj na gradu je streljal ta pot pol ure po tem, ko se je ogenj že vstavlil; tudi gasilnice so prišle „post festam.“ Pred stanovanjem stotnika gasilnega društva g. Doberleta je čakalo celo rajdo voz, da bi ga bili peljali v svoji „galla-uniformi“ v „triumfu“ do požara; čakali za zastoj, iskal je menda drugod svoje gasilne zabave. Gut schlauch! —

Pri konečni obravnavi g. Friderika Drenika je pričal nek vojak Huynskega polka in brali so tudi zaprisežen zapisnik drugega vojaka, ki je zdaj že na odpustu. Trdila sta, da je Drenik zabavljaj čez cesarja in ministre; natančnega nista bajé vedela, ker sta bila precej daleč pri drugi mizi in ker se je govorilo veči del v slov. jeziku.

Iz Maribora. [Izv. dop.] (Ministerska kriza. — Brestel in prava politika. — Novosti iz Gradca.) Te dni se je v dunajskih listih mnogo o odstopu sedanjega in o nastopu novega ministerstva govorilo; ali do zdaj še ni o nobenih premembah slišati. Da pa se skrivaj nekaj takega snuje, to je gotovo in tudi uradni listovi tega ne tajé. V ministerstvu samem ste dve stranki; Herbst, Jiskra in Hazner so za nadaljevanje sedanje vladne sisteme; tem nasproti pa stojé vsi drugi ministri, posebno Berger in Taafe, kteri tirjata, naj se s Poljaki in Čehi mir skléne. Na nas in na Tirloce pa do zdaj ministri in državni zbor ne mislijo mnogo; ali že zdaj smemo trditi, da se bode vlada tudi z nami in z Dalmatinci morala pobotati. Kaj mislijo slovanski državni poslanci storiti, o tem ni ničesar gotovega slišati; ali toliko se nadejamo vsaj, da Svetec in Toman slovanske stvari, za katere sta nekdanj mnogo delala, ne bodeta sama spodkopala. Ako bi pa to storila, česar se, kakor sem rekel, nočemo nadejati, potem tudi narod ne bode rok križem držal. Zdjaj imata ta dva gospoda zadnjo kvarto v rokah; od te je njih politična bodočnost pri Slovencih za vselej odvisna. Kajti slovanski narod je otročjim letom že odrastel in ako bi se onadva predrznila, s slovensko bodočnostjo igrati, potem si sama žareče ogolje na glavo nalagata. — Brestel, minister financov, je pred kratkim v državnem zboru o denarskem stanju avstrijske države poročal ter našteval stroške za prihodnje leto. Po njegovem mnenju (ali vsaj njegovih besedah) bodemo prihodnje leto imeli nedostatek ali deficit kakih 16 milijonov, kakor dunajski financarji proračunajo. Med temi 16 milijoni pa še ni stroškov za dalmatinsko vojno prištetih, kteri do zdaj najmenj 6 milijonov znašajo. Po Brestelovih besedah imamo prihodnje leto samo za $1\frac{1}{4}$ milijona več nedostatka, kakor letos. Na ponizanje davkov za prihodnje leto tedaj ni misliti; dokler pa vlada davkov ne bode znižala, dotlé bodemo neverjetni Tomaži ostali in bodemo sumili o dobroti naše ustave in o pravi politiki avstrijski. Naše zaupanje v boljše gospodarstvo in v boljše čase ne bode se zboljšalo, dokler se državni stroški, posebno pa zemljiščni davki ne znižajo. Vse govorjenje o dobroti ustave, o zboljšanju našega denarnega stanja, o kreditu in o veči mogočnosti naše monarhije ostanejo prazni, dokler ne vidimo davkov znižanih. Znižanje davkov je pri vseh državah pravno merilo državnega napredka. Takošno veselje prikazen vidimo na Angleškem, kjer je Gladstonovo ministerstvo davek že dvakrat znižalo, in enako prikazen vidimo letos zopet v severni Ameriki, kjer je pred nekimi dnevi državni predsednik Grant kongresu (zboru) obečal, da se prihodnje leto zemljiščni davek ima znižati in pri tem še misli americká vlada državne dolge v gotovem denarji v najmenj desetih letih poplačati. Tako dejanje je državam samó tedaj mogoče, kedar se prvič vojskam kolikor mogoče izogiblje, kedar so kolikor manj uradništva pase, in kedar se državna opravila z menj, pa z dobro plačanimi in zato bolj zanesljivimi uradniki izvršujejo. Takih veselih prikazni se pač pri nas ni nadejati kjer se uradništvo le pomnožuje kakor n. p. žandarji, kjer vojaštva vedno več denarja stoji in kjer se brez konca in kraja v nepotrebne vojske spuščamo. Prava politika je ona, ki dežele najmenj stoji; na tem sadu se prava politika od krive spoznava. Vse hvalisanje vlad ni drugo, kakor babje blebetanje. — Iz Gradca slišimo zopet novico, která nam kaže, kako se z deželnim denarjem ravna. Neka komisija, v kateri tudi sedi neobhodni in neizogibljivi Brandstetter, je v Gradci ustanovljena, da tako imenovane „deželne novine“, v kterih bi deželni zbor

sam sebe kadil in hvalil, osnuje, se vé, da na deželne, tedaj tudi na slovenske stroške. To nam je zopet dokaz, kako deželni zbor s slovenskim in deželnim denarjem gospodari. Druga novica je, da je tako imenovano „nemskoliberalno“ društvo, katero nas hoče ponemčiti, sklenilo, posebne časopise med ljudstvo zatrositi. Kakor se vidi, Nemci svojih neumnih misli, nas ponemčiti, še niso dosti strezneni. Le naj slovensko ljudstvo začno šuntati! Za slabe nasledke svojega predrznega in nespačetnega delovanja naj potem tudi sami odgovarjajo; mi nismo krivi, ako se jim bodo ostri zobje pokazali. Naj graški Nemci nas Slovence pri miru pusté, kakor tudi mi Slovenci jim nobene nadleže ne delamo in čez njih pragov ne stopamo, kakor pa oni čez naše. S huskanjem in šuntanjem si svojo lastno jamo kopljejo. Zakaj to je gotovo, če je še na svetu kaj pravice in maščevanja, da se potem mora šuntarjem enkrat slabo zgoditi. Zato nehajte enkrat; skrajni čas je že!

Iz Celja, 16. decem. [Izv. dop.] (Fischhofova brošura in zedinjenje Slovencev.) „Po načelih, ki so razviti v Fischhofovi knjigi, in po mislih zgodovinarja Springer-a, ki so v tej knjigi razbrane, dalje po mislih podpredsednika nemškega narodnega zbora barona Andrian-a, barona Eötvös-a in dr. Mühlfelda — bile bi med narodnostimi geografične meje postaviti. Tako bi, kar se tiče dežel, kjer Slovenci prebivajo, bila spodnja Štajerska in spodnja Koroška od gornje Štajerske in gornje Koroške ločiti. Ločeni deli bi se imeli v administrativnem in postavodajnem oziru kot samostojne dežele ustanoviti in bi dobili pravice zdajnih deželnih zborov. Potem bi se imele posamezne dežele, v katerih Slovenci prebivajo, djati pod skupen ime-novalec (gemeinschaftlichen nenger) kakor Rudolf Mohl pravi, in to bi bil kar se tiče Slovencev občni (generalni) deželni zbor sestih slovenskih dežel in deželskih oddelkov. Na ta generalni deženi zbor bi imele prehajati tiste skupne zadeve, katere bode imel zdanji državni zbor samoustavnim narodnim skupinam odstopiti, namreč: politično upravo, pravosodje (izvemši postavodaje o trgovinstvu in menjicnih rečeh), bogočastje in uk, ter po prevzetji kvotne sisteme tudi finance. Med seboj bi se potem posamezne dežele in samo-stojni deli dežel dogovorili, ali se jih deželni zbori kot okrožni zbori (kreistage) ohranijo, ali pa se svojih pravic odpovedo, oziroma te pravice skupnemu deželnemu zboru izročé. Temu generalnemu deželnemu zboru bi bila avtonomna iz 4 državnih tajnikov obstoječa deželna vlada odgovorna. Za Slovence imenovan minister pa naj bi imel poslovanja med vladarjem in deželnim zborom posredovati.

To se da po brošuri posneti. Kar pa se mene tiče, bil bi pač za ločitev gorenje Štajerske od spodnje, kakor za ločitev južne od severne Koroške, potem pa bi bil zato, da se vse slovenske dežele naravnost v Slo-venijo popolnoma strnejo. In precej naj bi se naredili volilni okrajci po 10.000 duš, iz katerih volilnih okrajev naj bi se volilo v ustavodajni deželni zbor. Jaz se namreč opiram na misel, da s polovičnimi naredbami ne bomo nikoli prišli do zaželenega cilja, ki je: „zedinjenje vseh Slovencev“.

Iz Trsta, 16. dec. * [Izv. dop.] Denes celi dan so na lojdov par-nik „Juno“ nakladali železne tabornice (blockhäuser), dreva in druge reči, katere vojna potrebuje, kakor: orodje, streljivo in obleko v mnogih skrinjah za vojake. Naložili so tako, da je bil parnik skoraj prenapolnen. Vse delo pri nakladanju so opravljali ženijski vojaki. Ob štirih denes je bilo pred tu-kajšno dogano še vse polno vojakov. Več ko 1400 mož različnih polkov, kakor od Maročiča 600 mož, od 24. in 9. bataljona lovcev čez 400, in od oger-skih polkov, ki bivajo na južni Dalmaciji. Med temi je bil tudi znani major Kodolič. Pojutranjem bodo prišli v Boko. Med vojniki polka Maročič, sem slišal slavjansko pesem peti: „Hej Slavjani“, in na parobrodu, ko se je od kraja pomikal, zadonelo je živio! ker so tudi od tukajšnega primorskega polka vojaki v Dalmacijo poslani.

Bral sem dopis v „Wanderer“, da, kakor piše nek dopisnik, je v tu-kajšni okolici vse mrtvo, da so čitalnice zaprte, da je vsemu vlada z mest-nim starešinstvom pot zaprla. Ali tisti dopisnik, mislim, gotovo v Skednu osle pase, da ne ve nič o okolici, ali pa ga kaka tukajšna stranka plačuje, da tako prazno slamo mlati. Tukaj ne zabrani ne vlada in tudi ne lahoni mest-ne starešinstva po postavnem potu se premikati in gibati do cilja, katerega hočemo doseči. Ni tako mrtvo ne, temuč imamo zgolj vsako soboto in ne-deljov vrlo mladino v čitalnicah, dovolj zabave. — Laški List „Cittadino“ se je prav hudo čez „Slov. Narod“ zaradi nekega dopisa iz Gorice znosil. — Gibanje na Dunaji je tukaj nekako osupnost med lahoni napravilo in vsi s težkim srcem pričakujejo, kaj ima priti. —

Politični razgled.

Na Dunaji je parlamentarno brezvladje in mešanje veliko. Da mini-sterstvo mora razpasti in se drugače sestaviti, to tajiti se noben človek ne upa. Tudi je jasno, da je v višjih krogih stranka močnejša, ki želi pogajanje in mir med narodi. „Vaterland“ za gotovo pripoveduje, da se bode državni zbor razpustil — ako se bode strogo svojih „ustavnih tal“ držal.

V držav-nem zboru poslancev je bil po nasvetu Tirolca Giova-nelija predlog sprejet, da smejo pri adresnem odseku vsi poslanci nazoči biti. Na dnevnem redu je bilo prvo branje vladnega poročila zastran dal-matinskega upora. Poročilo je strašno površno; pripoveduje to, kar je iz ča-sopisov znano, pa vendar na pol tiho zaznamova, da je krvi kriva dalmatin-ska birokracija in Wagner, ki je prezgodaj udaril. To poročilo pride v drž.-zboru še v pretres. In ker je v dotičnem odboru en Jugoslovan, g. Svetec, smemo pričakovati, da bo tirjal naj se vlada opraviči popolnoma. Ta stvar se je namreč izročila adresnemu odseku, potem ko je Figulijev nasvet, naj se za to voli poseben odbor, s 75 zoper 73 glasov padel. — Odsek za osnovo adrese se je enkrat sešel. Poljak Groholmski je dokazoval, kakose ustava v ljudstvu ni prijala, kazal je zmešnjave in brezglavje cele politične situacije;

vsem deželan naj se da enaka pravica; on želi naj vlada na dan stopi s programom, kako se z narodnostimi pobogati. Eichhof s tem ni zadovoljen; če manjšina (!) kaj želi, naj tirja to v državnem zboru. **Svetec** mu odgo-varja: Kranjski deželni zbor je pač svoje želje mislil izreči, pa je bil domu poslan; zato moram reči, da ni nobene enakopravnosti; eno narodnost so povzdignili do gospodovanja, drugim meje postavili. **Rechbauer** njemu nasproti očita da Slovenci v kranjskem zboru terorizirajo Nemce (!), da je Ljubljana pred 15 leti bila nemško mesto, zdaj pak je s terorizmom poslo-venjena. **Svetec** ugovarja trdeč istino, da je Ljubljana pred 15. leti tako dobro slovenska bila, kakor zdaj, ker v Ljubljani je k večjemu 300 pravih nemških prebivalcev. — Naposled je bilo po odsekovni nemški večini skleneno, najprvo ministre zaslišati, naj položje razjasni.

Upor v Dalmaciji se bode, kakor je videti z lepo pomirilo, zdaj ko je Wagner odstavljen in pride fml. Rodič za vojaškega komandanta. Upor-niki iz Brajča so baje obljubili udati se in v nedeljo 19. orožje z rok deti. Tudi Krivošijanci so zdaj mirni in pripravljivi podati se. To se ve, da jim bo vlada morala škodo povrniti in marsiktero željo izpolniti. Čemu se je prelilo toliko krvi, ki v nebo vpije!

Iz Lvova se v „N. fr. P.“ telegrafira, da se v rusinskem gledališču, katero je letos od deželnega zaklada dobilo pripomoč 3000 gld., prikazujejo rusoljubne tendence. Poljski deželni odbor je torej brž komisijo imenoval, ki bode Rusinom za policaja. — Poljaki se smešijo sami.

V ogerskem zboru je neutrudni Srb zopet trj Magjarom nevšečne interpelacije stavil. V eni vpraša, zakaj se ravnopravnost srbskega jezika ne zvršuje, v slednji pa tirja naj se ravnanje generalov v južni Dalmaciji graja. —

Rimski papež je s posebnim dekretom določil, kako naj se ima novi papež voliti, ko bi on 77letni starček med cerkvenim zborom umrl. To se je zgodilo baje za tega delj, da ne bi koncil prilastoval si pravice papeža voliti, ker je bilo do zdaj navada, da je voljen bil le kak Italijan, in da je volil samo kolegij kardinalov. Znano je, da na koncilu niso Italijani v večini.

Progana španjska kraljica taji, da bi bila ukradla kronске juvele ter pozivlje finančnega ministra Figuerola, ki jo je v kortesih obdolžil, naj to reč spravi pred sodnijo.

Iz Carigrada se piše, da turška vlada na vzhodno mejo Turčije večja krдела vojakov pošilja. — Črnogorski knjez izreka, da noče odgovoren biti za držanje svojih Črnogorcev. Izzet Paša odide v Pariz francoski vladi razložiti, kako in kolikošno je jugoslovansko gibanje.

Tudi na Angleškem se ima v kratkem odpreti parlament. — Angleški časopisi dobrohotno sodijo prestolni govor cesarjev. „Times“ tiste stavke povdarja, v katerih cesar govori o nevarnosti prevetlike federacije.

Razne stvari.

* **Iz Celja**, 17. dec. [Telegram „Slov. Narodu“]. V denaš-nji tretji tiskovni pravdi „Slov. Naroda“ (zarad članka „Slo-veneci — galgenvögel“) so porotniki, katerim je bil prvomestnik g. Andrej Pirnat, na deset jim stavljenih vprašanj zopet en o-glasno odgovorili: ne kriv. Toženeec, vrednik Tomšič, je torej v vseh treh pravadah popolnoma nedolžnega spoznan. Slava svo-bodomiselnim porotnikom!

* (Vabilo v družbo sv. Mohora) za l. 1870. Približal se je zopet čas, da se prične nabira in vpisovanje udov za družbo sv. Mohora. Družbin odbor tedaj vabi vse Slovence brez razločka stanu, spola in starosti, da pristopijo tudi za leto 1870 v prav obilnem številu; vsi dosedanjí družniki naj družbi ostanejo zvesti in jim naj se pridruži po vseh-slovenskih pokrajnah mnogo novih. — Letos je štela družba sv. Mohora blizo 14.000 udov, ki so dobili vsak po 7 knjig za majhen donesek 1 gold. na leto; blizo 100.000 družbinih knjig je romalo letos med slovensko ljudstvo, da sejejo po raznih straneh mile domovine seme lepih nauk in koristnih znanosti. Naj število udov tudi prihodnje leto tako veselo naraste, kakor se je množilo dozdaj od leta do leta. Naj bi kmalo ne bilo slovenske vasi, v kateri ne bi imela družba vsaj nekaj družnikov! — Družbin odbor ponavlja zato že znano prošnjo in prosi ter prosi vse domorojce, posebno vse dekanijske in farne pred-stojnike, da se ne vtudijo družbo sv. Mohora v novo svojim faranom pripo-ročevati in da tudi prihodnje leto blagovoljno prevzamejo nabiro udov in razposiljatev družbinih bukev. Kolikor več bode število udov, toliko več se bode moglo tudi za l. 1870 raznih knjig na svitlo dati. Za zdaj se da ua znanje, da prejmo družniki prihodnje leto: a) „Življenje svetnikov“, 5. snopič s podobami; b) povest: „Žalosti in veselje“ spisal Andrejčekov Jože; c) „Do-mače in tuje živali“, 3. snopič (ptice); d) gospodarsko delo: „Poljedelstvo“ in „Koledarček“ za l. 1871; tiskale se bodo omenjene knjige v 16 do 17000 iztiskih. Pri oglaševanju naj se blagovoljno pomni tole: 1. Nabira za prihodnje leto se sklene z zadnjim dnevom marca 1870. 2. Letnina za vsako osebo ali vstanovo iznaša 1 gld.; dosmrtnina za posebne osebe, kakor tudi za farne in šolske bukvarnice (hiše ali cele družine se v prihodnje ne sprejemaja več za dosmrtno ude) 15. gold. na enkrat ali pa po 8 gold. dvakrat v teku enega leta. Na oglasila brez denarja se ne more ozir jemati: 3. Kdor prvokrat v družbo stopi, ta naj izrečno pove, da je nov družnik; imena naj se zapišejo razločno in sicer iz vsake fare zapored. Tudi dosmrtni udje naj se vsako leto vpišejo, da se njih ime pri tolikej množici ne spregleda. Lepo prosimo šte-vilo udov in zadnjo pošto na čelu vpisovaniških pol zaznamovati. Imena družnikov naj se pošiljajo z denarjem vred pod naslovom „Družba sv. Mohora“ v plačanih listih v Celovec vsaj do 1. aprila 1870. 4. Kdor izmed novih udov želi s knjigami prihodnjega leta prejeti tudi kak snopič doslej izdanega „Življenja svetnikov“ ali „Kristusovega življenja“, ta naj pošlje z

letnino vred za vsak (1., 2., 3. in 4.) snopič „Življenja svetn.“ po 50 kr. za I. in II. snopič „Kristus. življ.“ pa 40 kr. Kdor pa noče čakati nove razpošiljatve družbinih bukev: dobi vse te knjige po nekaj višji ceni tudi po knjigarnicah. — Prečastita duhovščina in tudi drugi domorodci! Vaša veljavna beseda in priporočila je največ pripomogla, da je družba sv. Mohora tako krepke koronine pogluala med slovenskim ljudstvom. Vam naj bo priporočena tudi v prihodnje leto, ostanite jej tudi za naprej z besedo in djanjem krepki podporniki našemu milemu narodu v časni in večni prid. Priporočamo tudi prav lépo nabiro za Janežičev spominke! — V Celovcu 10. decembra 1869. Družbin odbor.

* (Poslanca Lohningerja) iz Slovenjegrada je vendar malo sram, da si kot načelnik okrajnega zastopa ne zna zoper politične nasprotnike Slovence drugače pomagati, kakor s policijo in vlado; zato se v zadnji „Tagespost“ opravičuje pa ne opraviči, ker ne more tajiti, da je tirjal „massregeln“ in vladne „kühlende dämpfer.“ Pač bi njegovim zoper-narodno vročim možganom treba bilo „kühlende dämpfer.“ Novi medicinarji sicer pravijo, da puščati na žili ni dobro, pa on sebe menda najbolj pozna in potem druge sodi.

* (Ruski rubelji!) zdihuje nova „Presse“ in pripoveduje nam iz „Narodnih Listov“ znano novost, da Čehi nameravajo narediti poseben denarni fond za opozicijo českega naroda proti germanizaciji, ter da izrekajo pričakovanje, ka bodo tudi iz drugih slovanskih dežel prihajali prineski za ta fond, ker je boj za prihodnjost jasen. — Mi Slovenci zdaj rublje nismo poznali, niti poznati hoteli. To je sveta istina pri nas in v Čeah. Kako bo na dalje, to je ležeče na pravičnosti naših nemških sosedov. Še smo Avstrijci, zvesti, ta najprvo Slovenci!

* (Poslanec Svetec), nekaj ustavoverni Slovenec je v državnem zboru obilo v odseke voljen: v adresni odsek, za poročnika o dalmatinskih rečeh, za prvomestnika v drugem izmed poslovnih deveterih oddelkov, v odsek za verifikacije. Prilike bo imel torej obilo delati — upamo, da za federalizem.

* (Magjarstvo in federalizem.) Znani magjarski časnikar, izdatelj svoje „diplomatische wochenschrift“, grof Bethlen pravi: Avstrija se lahko federativno uravná, ali potem je poravnaje (ausgleich) z Ogersko proč. Kajti Ogrji niso s federativno zvezo držav pogodili se. Potlej mora biti sama osebna unija med Avstrijo in Ogersko, in kakor v Avstriji Fischhof, tako bi moral Košut v Ogerski biti prvosednik ministerstva. S tem pa bi bil Bethlen zadovoljen.

* (O hrvaški narodni stranki) in politiki piše „Zatočnik“ magjaronom, kateri, kakor naši nemškutarji o narodnosti in slovanstvu nočejo nič slišati, med drugim tako-le: „Narodne politike se hrvaška opozicija odreči ne more, naj ima ta politika kakoršne hoče posledice. Narodnega načela v politiki ni nihče izmislil si, nego nastalo je samo po sebi od onega časa, ko je narod postal v državi političen faktor, kar je nekaj bil samo en del naroda. Zemlja (dežela) ne more biti vrhovni princip državnega prizadevanja, temuž opozisiše, okvir političnega razvijanja... Tudi ko bi se ljudje, ki denes opozicijo zastopajo, narodne politike odrekli, živi narodna opozicija tako dolgo, dokler narod živi... Zahtevati od nas, da se žrtvujemo magjarskemu in nemškemu narodu in to pokrivatis plaščem dinastične koristi, pomenilo bi držati nas za neumneže... Hrvatska ne more Avstrije podreti niti ohraniti. Narodna politika mora gledati na obstanek in razvoj naroda, kar se zahteva več, ne sme dajati na voljo Avstrije ali Ogerske in za noben obzir pa svetu“. — Obrnimo ta načela na narodno politiko slovensko.

* (Pravica na polževem potu.) Več nego tisoč kmetov zdihuje v breškem okraji pod grajščino grofa Atensa že od 1849. leta sem, zavoljo odvzetih servitutnih pravic; pa ni ga niti odvetnika, niti kakega drugega zvedenca, ki bi hotel prevzeti in izpeljati do izdatnega vspeha to stvar, le neki priprosti kmetje si že od zgoraj omenjenega časa prizadevajo, to stisko končati. — Imel je to pravdo v obravnavi že od 1858. leta dobro znani gosp. Glazar, bivši c. kr. okrajni predstojnik v Laškem trgu; bil je zavoljo polževe pridnosti po naši pritožbi do ministra znotrajnih opravil od tega poslovanja odstavljen. Po vednem trkanju z našimi prošnjami zdaj tu zdaj tam, smo po poršnji 8. marca l. leta na Njih Veličanstvo vendar toliko dosegli, da se more v brnji pospeh za izpeljavo obravnave srenjskih pravic, samostojna lokalna komisija v Celju postaviti, ktereга posla bi se naj spet poprijel čast. gosp. G.— Kakor majka mrtvega otroka, so se veselili naši od grajščine stiskani kmetje, ko so zvedeli, da je dobro znani gospod G — to spet v roko dobil, in so rekli: „ta bo zopet tako posloval, da bo grajščina kakor dozdej najdalje vzivala, kmetje pa stradali; in imeli so kar prav, se že vidi iz šega, da od onega časa, ko je odgovorilo Njih Veličanstvo na našo prošnjo, še niti ene obravnave imeli nismo. — Kaj se vam zdi, dragi čitatelji! kam se naj še zdaj ubogi kmet obrne? Ali ga ne goni sila — Bog vé kaj izmisliti si, samo da bi brzi to kar po pravici zahteva, dosegel? Ali ne bo vedno grof Atens v slabem spominu pri nas kmetih in še pri naših vnukih?

* (Nov humorističen slovenski list.) V „Tagespost“ se piše iz Ljubljane, da bo po novem letu začel v Ljubljani nov slov. šalviv časopis izhajati. Pravi se, da bodo vredniške moči dobre. Mi ga bomo z veseljem pozdravili; ako so vzlasti poslednje potrdi.

* (Nekaj politike) „Novice“ v vabilu na naročbo nekoliko spet o politiki povedo; rekoč: Prihodnje leto bo, kakor vsa znamenja kažejo, v političnem oziru zelo važno za Avstrijo, tedaj tudi za domovino našo. Šlo bo za to, da zmaga v Avstriji federalistična sistema. Ker pa je večina deželne zboru kranjskega, glavne zastopnice slovenskega naroda, v svoji resoluciji odločno zahtevala federalistično ustavo, tedaj se bodo Novice, ki so vseskozi zagovarjale tako uravnavo Avstrije, tem lože borile (NB.) za obveljavo njeno, ker so si v svesti, da imajo večino deželne zastopa za seboj.

Pod to zastavo jim ostane zedinjena „Slovenija“ skoz in skoz veliki vzor, ktereга dozdej večina kranjskega zboru ni hotela in ni smela oskruniti (?!) dati s tem, da bi bili štajarski, koroški, tržaški, ilirski in goriški deželni zbori soglasno in srdito planili čez predlog kranjskega zboru o „zedinjeni Sloveniji in kot ustavni organi jo s protestom pokopali. (?) Ker tega z dobrim prevdarcem ni storil deželni zbor kranjski, tedaj niti vlada niti nihče drug ne more kazati na to, da „Slovenije“ noče 5 deželnih zastopov. „Slovenija“ tedaj, za ktero so „Novice“ že leta 1848. prve svoj glas povzdignile, še živi, in živi neoskrunjena po protestih ustavnoveljavnih deželnih zastopov. „Novice“ se tega radujejo in bodo tem lože pripravljale pot, da se ob pravem času vresniči, česar je živa želja vsacega rodoljuba. Zato se pa tudi z onimi, ki na vrat na nos hočejo prekucniti, kar je do zdaj bilo, in to še prekucniti hočejo celó po „ustavní poti“, ne spuščamo v noben prepír, ker nam niso še nikoli dokazali: kako naj bi se na poti ustave sedanje zgodilo to, v česar oni dandanes tišče? Tako „Novice.“

* (Trgovinska zbornica kranjska) je napravila 10. t. m. redno sejo. V tej seji se je poročalo o proračunu stroškov za prihodnje leto. Sklenilo se je c. kr. deželni vladi priporočati, naj dovoli srenji Vrh vidrijskem okraju ustanovo 3 semnje za blago in živino. Sprejeli so se predlogi g. J. A. Hartmana: naj zbornica skrbi, da se zniža vozňina na železnici za kisló zelje, repó in češplje, da se prenaredi poštni tarif za denarne pisma in za pošiljanje robe na izgled, da se prenaredi plačevanje na colnih uradih. Izreklá je tudi zbornica na vprašanje c. kr. ministerstva kupčije, naj se še 5 let brezcolno vpeljujejo mehanične statve v naše cesarstvo. Izvolita se za izvedenca v pravдах zaradi tvoril in moleodov gospoda Dobner iz Dvora in Pirc iz Kranja. Konečno si je izvolila zbornica enoglasno za dopisovalne ude gospode: dr. J. Bleiweisa, dr. E. H. Costo, Leop. Jugovica v Kranji, Janeza Kapele v Metliki in Jožefa Zelena v Senožečah.

* (Ljubljanski nemškutarji) bodo bolni ustavi napravili vesel god in banket. Dobro zdravje!

* (Šolske reči.) Mnogi učitelji na Koroškem se zelo trudijo narodni duh in ljubesen do svoje domovine v srcih mladih učencev izbuditi piše se v „N.“; ali kaj vse to pomaga, ker se drugi sovražni elementi v to reč vtikajo, posebno pa občine na to vlečejo, da se le tujščini boljše godi, jezik materni pa zanemari. Osupnil nas je že 1867. leta ukaz deželne vlade, kateri nemški jezik v vse naše šole vpeljuje; razjasnilo se je še le pozneje, naj se nemški jezik le na naravni poti na podlagi materinega uči. Naši okrajni šolski inspektorji to tudi spoznavajo in do zdaj še v tej reči ni bilo nič napačnega slišati. Žalibog pa, da je še veliko občin ktere zoper to delajo. —

* (Slovenskim notarjem.) Iz Marenberga se nam piše: „Ker je pretečeni teden bilježnik v Marenbergu umrl, upamo da v prihodnje dobimo slovenskega jezika tudi v pisanji zmožnega bilježnika. Prosimo rodoljubne bilježnike in advokate naj se za to mesto poganjajo. Dela je tako dovolj, da rajnik ni mogel vsega opraviti. Ako pride naroden notar mu obljubijo vso podporo in priporočbo.“

Marenberški Slovenci.“

V a b i l o .

Z novim letom začne podpisani izdajati lepoznavski list „Zvon“, ktereга tu spodobno priporočá vsem slovenskim rodoljubom.

Da je dolžnost vsacega pravega rodoljuba skrbeti po svoji moči, da se našem tolikanj omike željnemu ljudstvu, zlasti pa mladini, podaja krepka, zdrava dušna hrana, ki bistri um in blaži srčé;

da nam je treba v slovstvenem delovanju središča, kjer se zbirajo in spoznavajo, zbujejo in vadijo mlade moči — organa, kateri ne gledé na desno, ne na levo, ne na stranke in osebo, drže se le večnih zakonov resnice in lepote, ima za vodilo le pravo omiko narodovo;

da je zadnji čas spraviti na dan tak lepoznavski list, če nočemo, da kmalo popolnoma preneha naše komaj vpihano slovstveno življenje, posebno pa v tem viharnem času, ki je videti ugoden le materijalnim prizadevam; tega pač ni treba dokazovati, komur je v resnici mari duševni razvoj našega naroda.

Umetnost je cvet človeške omike, neusahljiv vir najčistejšega življenja, in milovanja vreden je človek, milovanja vreden narod, ktereга ne ogrevajo njeni blagodejni žarki; gorjé narodu, kateremu ni pokazala poezija svojega zornega obličja; kaj bo izbujalo in povzdigovalo, kaj navduševalo in blažilo njegovo mladino; kaj branilo, da v nar nevarnejšem času ne zabrede v pogubno močvirje; kaj jo varovalo, da ji prežgodaj ne odrevene mehka srca!

Slovenci se ne moremo ponašati ne z velikostjo in bogastvom svoja dežele, ne sè slavno preteklostjo, kakor drugi naši bratovski narodi; z vsó močjo toraj obdelujmo duševno polje, katero nam je edino odmerjeno, da nam ne bode treba, ko pride enkrat združenja dan, s praznimi rokami stopiti pred svoje brate.

Tako bo načelo novega lista; kdor je z nami enacih misli, naj se nam pridruži.

Živo čuti podpisani, kako neugoden je čas njegovemu početju; lotil se ga je po dolgem premiselku, potem še le ko je dolgo čakal zastoj, da bi se poprijel potrebne dela kdo drug, ki ima pri Slovencih več veljave in zaupanja.

„Zvon“ bo prinašal v prijetni mnogoverstnosti: pesmi, povesti, humoristične, natoroznanske in kulturno-zgodovinske spise; posebna naloga pa mu bo z estetično-kritičnimi spisi zlasti mladini buditi veselje do lepoznavstva, ter ji čisti in blažiti okus, kazati ji v izgledih iz domačega slovstva in iz slovstev drugih narodov, kaj je v resnici lepo, kaj le na videz; kaj naj izbira in prebira, za kaj naj se navdušuje in kaj naj posnema.

Vdeleževati se „Zvona“ obljubili so do zdaj gg.: Celestin, Erjavec, Jurčič, Levec, B. Mirán, J. Ogrinec in Valjavec.

„Zvon“ bo izhajal 1. in 15. dan vsacega meseca na celi poli redno in bo veljal za 3 mesece 1 gld., za celo leto 3 gld. Naročnina naj se pošilja podpisanemu.

Slovenski listi se uljudno prosijo, da bi razglasili to povabilo. Na Dunaji, 14. decembra 1869.

J. Stritar,
Wien I., Johannesgasse, 16.

Izpisek iz vodstvenega sporočila „Slavije“, o stanju delovanja banke po §. 36 občinih pravil predložen njenemu odboru. Do 15. novembra l. l. je imela „Slavija“ 4974 oglasov z istino 3.265.000 gld. a. v. Iz tega je bilo do istega dne

odpravljeno				zrušeno				v veljavnosti obdržano				
V I. odboru, t. j. zavarovanje za življenje	polic	upisane ali zavarovane istine (kapitala)	vlog ali zavarovalnine	postranskih plačil	polic	upisane ali zavarovane istine (kapitala)	vlog ali zavarovalnine	postranskih plačil	polic	upisane ali zavarovane istine (kapitala)	vlog ali zavarovalnine	postranskih plačil
	103	93.000 gl. a. v.	1991 gl. 27 kr.	129 gl. 27 kr.	17	16.000 gld.	304 gl. 88 kr.	15 gl. 20 kr.	86	77.000 gld.	1686 gl. 88 kr.	114 gl. 06 kr.
V II. odboru, t. j. zavarovanje za smrt	2185	1.400.235 „	26846 „ 40 „	3256 „ 19 „	87	53.105 „	951 „ 44 „	64 „ 05 „	2098	1.342.030 „	25894 „ 96 „	3192 „ 14 „
V III. odboru, t. j. v društvi vzajemnega podedovanja	1942	1.217.588 „	57912 „ 50 „	3287 „ — „	68	46.505 „	2147 „ 50 „	67 „ — „	1874	1.171.180 „	55765 „ — „	3220 „ — „
Skupaj v vseh treh	4230	2.711.020 „	86750 „ 66 „	6672 „ 46 „	172	120.610 „	3403 „ 82 „	146 „ 26 „	4058	2.590.410 „	83346 „ 84 „	6526 „ 20 „

Navedene številke so zraven dokaz o napredku v vredovanju banke. Kajti 30. septembra l. l. je bilo število odpravljenih polic 1965, z upisano in zavarovano istino 2.711.020 gld. Ne celo v dveh mesecih je bilo tedaj odpravljenih 2335 polic, z upisano in zavarovano istino 1.39.6550 gld., k čemur je bilo se ve da treba naj večjega truga delajočih sil.

Ta znatni uspeh šestmesečne delavnosti mladega domovinskega zavoda bodo ocenili gg. udje njegovi naj bolje, ako omenimo, da mnogo starše zavarovalnice, ki tudi na vzajemnosti spočivajo in se štejejo med naj trdnjše in naj bolj razširjene, večjega uspeha niso dosegle v več letih svoje delavnosti.

Da ta sijajni uspeh ni nasledek hipnega navdušenja za národni zavod, temveč sad zdravega drevesa, ki dan na dan mogočnejše razširja svoje korenike, sledi iz sledeče primere :

20. oktobra l. l. je imela „Slavija“ 3557 oglasov na istino 2.479.580 gld. a. v. in 15. novembra je pa dosegla že 4974 oglasov z istino 3.265.870 gld. a. v. **Narastlo je tedaj le v zadnjem ne celomesečnem času 1417 oglasov na istino 786.290 gld. a. v.**

V PRAGI, 26. novembra 1869.

J. M. Šáry,
predsednik.

JUDr. F. L. Chleborad,
glavni vodja.

Karel Židlicky,
nam. preds.

Fr. Novák,
generalni tajnik.

J. Svoboda,
računovodja.

Gori navedeni izkaz soglaša popolnoma z računskimi in manipulačnimi knjigami.

Jože Urban,
revizor.

Emil Hrabal,
revizor.

Oglase v gori omenjene zavarovalne odbore, kakor tudi prošnje za zastopovalske službe sprejemlja in vsako zaželeno pojasnilo poslužno podaja

glavni zastop za Kranjsko, Štírsko, Koroško in Primorje v Ljubljani,
špitalske ulice, št. 269.

Jan Ladislav Černý,
1. tajnik.

Poslušan pogovor dveh prijateljev. (5)

M. Ravno prav je, prijatelj, da te dobim. Ti mi lahko precej daš dober svet. Jaz bi namreč rad kaj za darilo o božičnih praznikih kupil; ni da bi dosti denarja stalo, pa mora vendar nekaj prave vrednosti imeti.

P. No, tu ti je pač lahko pomagano. Kar naravnost pojdi k

AUGUST THIEL-U,
kteri ima v gosposkih ulicah (Herrngasse)

lepo, elegantno narejeno štacuno, v kateri prodaja juvele, zlatino, srebrnino in blago iz kineskega srebra. Tam boš našel več ko 4 ducate zlatih verižic po 30 do 120 gold., čez 250 srebrnih verižic po 3 do 20 gld.; več ko 1000 zlatih prstanov najnovejšega dela po 3 do 40 gld.; z diamantom udelane prstane po 20 do 170 gold.; več kakor 100 parov uhánov; čez 50 garnitur (broš in boutons); 2 ducata broš za fotografije; križice in verižice vsake vrste na izbiranje.

Njegova zaloga srebrnine je tako bogata in mnogovrstna, da se ne dá naštevati. Tam boš gotovo kaj našel. On ima štacuno v

Paier-jevi hiši v sredi gosposke ulice v Mariboru.